

Tomáš Kozik, Róbert Bulla

Aktualny stan prawny dotyczący ochrony pracy w Republice Słowackiej w kształceniu i przygotowaniu zawodowym pracowników

---

Problemy Profesjologii nr 2, 193-216

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Tomáš Kozík
Róbert Bulla

SÚČASNÝ STAV LEGISLATÍVY V OBLASTI OCHRANY PRÁCE V SR PRI VÝCHOVE A VZDELÁVANÍ ODBORNÝCH PRACOVNÍKOV

AKTUALNY STAN PRAWNY DOTYCZĄCY OCHRONY PRACY W REPUBLICIE SŁOWACKIEJ W KSZTAŁCENIU I PRZYGOTOWANIU ZAWODOWYM PRACOWNIKÓW

Abstrakt

Jasný a kvalitný legislatívny rámec je nevyhnutným predpokladom k naplneniu cieľa v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, a to k ochrane života a zdravia pracujúcich. Práca uvádza súhrn požiadaviek a následných odborných kompetencií vyplývajúcich z právnych úprav v oblasti ochrany práce z pohľadu výchovy a vzdelávania cieľových skupín, od štátnych zamestnancov vykonávajúcich praktický dozor nad dodržiavaním predpisov upravujúcich BOZP, ďalej odborné osoby, ktoré buď ako zamestnanci alebo na komerčnej báze poskytujú odborné poradenstvo v oblasti BOZP až po výchovu a vzdelávanie osôb priamo vykonávajúcich opravy a obsluhu technických zariadení a osôb vykonávajúcich kontrolu bezpečnosti technických zariadení a overovanie plnenia požiadaviek bezpečnosti technických zariadení.

Neustály vývoj a zmeny v oblasti vedy, techniky a vývoj technológií sú v predstihu oproti legislatíve, ktorá upravuje súvislosti týkajúce sa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Z pohľadu autorov je preto dôležité venovať pozornosť zvyšovaniu kvality a úrovne výchovy a vzdelávania v oblasti BOZP so súčasťou aktualizáciou samotného legislatívneho rámca s dôrazom na adresnosť a špecifikáciu vo vzdelávaní odborných pracovníkov, najmä vedúcich zamestnancov a zamestnávateľov a aplikáciu vzdelávania v školských zariadeniach, aby každá fyzická osoba, ktorá opúšťa vzdelávaciu inštitúciu a nastupuje do pracovného procesu mala potrebné základné povedomie a vedomosti v oblasti BOZP, ktoré možno ďalej rozvíjať efektívnym celoživotným vzdelávaním.

Zároveň sme dospeli k názoru, že pri vedúcich zamestnancoch a zamestnávateľoch sú legislatívne požiadavky v súvislosti s ich vzdelávaním v oblasti ochrany práce nedostačujúce z pohľadu ich veľkej zodpovednosti v nadväznosti na široký rozsah povinností voči zamestnancom pri zaisťovaní BOZP.

Úvod

Problematika bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (BOZP) je primárne zakotvená v právnom systéme Slovenskej republiky priamo v základnom zákone, teda v ústave SR, kde v zmysle článku 36 má každý zamestnanec právo na spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky a následne právny rámec zabezpečuje všetkým zamestnancom vytvorenie

podmienok na ochranu bezpečnosti a zdravia pri práci. Trendom v rámci členských štátov Európskej únie (EÚ) je najmä dôraz na kvalitu života, pričom túto nemožno dosiahnuť bez zaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci na všetkých úrovniach pracovných činností. K aktivitám EÚ, ktoré majú viesť k tomuto cieľu patrí aj usporadúvanie kampaní zameraných na zlepšenie povedomia a zvýšenie úrovne v oblasti BOZP, ktoré koordinuje Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) v spolupráci so sieťou národných koordinačných stredísk agentúry a orgánmi štátnej správy Slovenskej republiky (napr. inšpektoráty práce).

Vzdelávanie na všetkých úrovniach, počnúc predškolskými zariadeniami, školami, univerzitami, ďalej osôb vykonávajúcich činnosti v súvislosti s BOZP a bezpečnosťou technických zariadení na komerčnej úrovni až po štátnych zamestnancov, ktorí vykonávajú dozor nad dodržiavaním predpisov upravujúcich BOZP je nevyhnutné pre vytvorenie a zaručenie priaznivých pracovných podmienok vrátane ochrany zdravia pri práci, najmä v súvislosti s vývojom pracovnej úrazovosti.

Úlohy odborných pracovníkov v oblasti ochrany práce sú značne diferencované počnúc štátnymi zamestnancami vykonávajúcich praktický dozor nad dodržiavaním predpisov upravujúcich BOZP, ďalej sú to odborné osoby, ktoré buď ako zamestnanci alebo na komerčnej báze poskytujú odborné poradenstvo v oblasti BOZP až po osoby priamo vykonávajúce opravy a obsluhu technických zariadení a osoby vykonávajúce kontrolu bezpečnosti technických zariadení a overovanie plnenia požiadaviek bezpečnosti technických zariadení. Títo odborní pracovníci majú prostredníctvom legislatívy významné kompetencie. Napríklad bezpečnostní technici (BT) a autorizovaní bezpečnostní technici (ABT) poskytujú dôležité služby zamestnávateľom v podobe odborného poradenstva v celej problematike BOZP pri všetkých činnostiach vykonávaných zamestnancami. Zamestnávatelia, aj prostredníctvom svojich vedúcich zamestnancov, zodpovedajú za dodržiavanie legislatívy v oblasti ochrany práce a za správnu a priamu aplikáciu špecifických odborných dokumentov a usmernení, ktoré vypracovali a poskytli BT a ABT a ktoré sú nevyhnutné na zaistenie BOZP na pracoviskách. V oblasti bezpečnosti technických zariadení zamestnávatelia využívajú odborných pracovníkov na obsluhu, opravy a kontroly bezpečnosti. Jedná sa o navzájom previazaný komplex vzťahov medzi jednotlivými pozíciami odborných pracovníkov v oblasti ochrany BOZP a ak zlyháva čo i len jedna z odborností dochádza k významnému riziku poškodenia života a zdravia zamestnancov. Napríklad v roku 2012 došlo v Slovenskej republike k 52 pracovným úrazom s následkom smrti, čo je oproti roku 2011 nárast o 14 prípadov, zároveň bolo v roku 2012 zaevidovaných 158 pracovných úrazov s ťažkou ujmom na zdraví, čo je oproti roku 2011 nárast o 21 prípadov. Aj vzhľadom k týmto zisteniam je nesmierne dôležité klásť dôraz na preventívne opatrenia v oblasti BOZP. Úrazovosť a jej vývoj v súvislosti s prácou má výrazný celospoločenský dopad a pri závažných pracovných úrazoch je významná nielen trestnoprávna rovina, ale aj sociálne

následky na rodiny a postihnutých jednotlivcov. Vzhľadom k týmto skutočnostiam je veľmi dôležitá výchova a vzdelávanie odborných pracovníkov v oblasti BOZP. Dostatočnú úroveň predmetného vzdelávania primárne určuje legislatívny rámec. Aktívna výchova a vzdelávanie k BOZP z pohľadu celoživotného vzdelávania je nutná aj z dôvodu udržania a zvyšovanie vedomostnej a odbornej úrovne, či už na školách, univerzitách, v komerčnej sfére a nakoniec štátnych zamestnancov zabezpečujúcich praktický výkon dozoru aj z pohľadu neustále meniacich a vyvíjajúcich sa vedeckých a technických poznatkov a zmien v legislatívnom rámci.

Cieľom tejto práce je teda podať súhrnné informácie o stave legislatívnych podmienok pri výchove a vzdelávaní odborných pracovníkov pôsobiacich v BOZP a posúdenie dostatočnosti týchto legislatívnych požiadaviek.

1. Inšpektor práce “uchádzač” a inšpektor práce

Odbornú výchovu a vzdelávanie štátnych zamestnancov vykonávajúcich praktické činnosti v oblasti inšpekcie práce možno z pohľadu cieľových skupín rozdeliť do dvoch kategórií, a to na odbornú prípravu osôb, ktoré sa uchádzajú o vymenovanie za inšpektora práce (**ďalej len “uchádzač”**) a odborné vzdelávanie a prehĺbovanie kvalifikácie **samotných inšpektorov práce**.

Inšpektor práce je štátny zamestnanec vykonávajúci štátnu službu v inšpektoráte práce, ak po absolvovaní špecializovanej teoretickej a praktickej odbornej prípravy získal osobitné kvalifikačné predpoklady úspešným vykonaním odbornej skúšky. Inšpektor práce uchádzač, ktorý úspešne absolvuje odbornú skúšku a bolo mu vydané osvedčenie Národným inšpektorátom Košice je oprávnený v plnej miere vykonávať špecializované dozorné činnosti, vyvodzovanie zodpovednosti za porušovanie predpisov, ukladanie pokút a poskytovanie bezplatného poradenstva.

Inšpektor práce je pri výkone inšpekcie práce **oprávnený** najmä vykonávať kontrolu, skúšku, vyšetrovanie pracovných úrazov, chorôb z povolania a iné úkony s cieľom zistiť, či sa dodržiavajú predmetné predpisy v oblasti ochrany práce a záväzky vyplývajúce z kolektívnych zmlúv.

Na základe výsledkov inšpekcie práce a podľa závažnosti zistených skutočností je inšpektor práce oprávnený najmä **nariadiť** odstránenie zistených nedostatkov, **ďalej nariadiť**, aby prítomné osoby ihneď opustili priestory, v ktorých je bezprostredne ohrozená ich bezpečnosť a zdravie a **navrhovať** technické, organizačné a iné opatrenia potrebné na zlepšenie zisteného stavu.

V prípade, ak používanie pracovných a prevádzkových objektov, priestorov a pracovísk, strojov, zariadení a iných technických zariadení a pracovných prostriedkov, pracovných

postupov bezprostredne ohrozuje bezpečnosť a zdravie zamestnancov a ostatných osôb zdržiavajúcich sa v priestoroch alebo na pracovisku zamestnávateľa inšpektor práce vydá **zákaz** používania objektov a pracovných prostriedkov alebo vykonávania nebezpečných činností a prác. **Inšpektor práce vydáva aj ďalšie zákazy**, napr. zákaz používania motorového vozidla alebo zákaz práce tehotných žien, matiek do konca deviateho mesiaca po pôrode, dojčiacich žien, fyzických osôb mladších ako 18 rokov veku a iných prác a činností, ak sa vykonávajú v rozpore s osobitnými predpismi. Ak je to potrebné k výkonu kontroly je inšpektor oprávnený **nariadiť** vykonanie meraní, kontrol, skúšok a iných úkonov. V súvislosti so zisteniami pri výkone inšpekcie práce je inšpektor práce oprávnený podávať návrhy na začatie konania o odobratí oprávnenia, osvedčenia, preukazu alebo príslušného povolenia. Inšpektor práce **prípravuje podklady a podáva návrhy** na začatie konania o uložení zákazu činnosti, návrhy na začatie konania o uložení pokuty a ukladá blokové pokuty za priestupky.

Oprávnenia inšpektora práce ako aj samotnú inšpekciu práce upravuje zákon č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len “zákon č. 125/2006 Z.z.”).

1.1. Výchova a vzdelávanie štátnych zamestnancov uchádzajúcich sa o vymenovanie za inšpektora práce – inšpektor práce “uchádzač“

Kým v minulosti sa odborná príprava uchádzačov zabezpečovala a vykonávala Výskumným a vzdelávacím ústavom bezpečnosti práce, neskôr sa táto odborná príprava vykonávala v školiaciach zariadeniach MPSVR SR v réžii Národného inšpektorátu Košice, dnes sa odborná príprava inšpektorov práce uchádzačov vykonáva priamo na jednotlivých inšpektorátoch práce vo vlastnej réžii. Odborná príprava štátneho zamestnanca, ktorý sa uchádza o vymenovanie za inšpektora práce (uchádzač), trvá jeden rok. Inšpektora práce na návrh hlavného inšpektora práce vymenúva a odvoláva generálny riaditeľ. Obsah odbornej prípravy určuje Národný inšpektorát práce. Súčasťou odbornej skúšky je aj hodnotenie praktickej prípravy, ktoré vykoná hlavný inšpektor práce nadriadený uchádzačovi. O úspešne vykonanej odbornej skúške Národný inšpektorát práce vydá uchádzačovi osvedčenie. Odbornú skúšku možno opakovať len raz.

Odborná skúška, ktorá pozostáva z písomnej časti a ústnej časti, sa vykonáva pred skúšobnou komisiou. **Zmyslom a účelom** výchovy a vzdelávania (odbornej prípravy) uchádzačov s následným úspešným absolvovaním odbornej skúšky je zabezpečenie vedomostných a odborných schopností štátnych zamestnancov (inšpektorov práce), aby dokázali kvalifikovane uplatňovať právne a ostatné predpisy v oblasti ochrany práce, a to najmä:

- schopnosť posudzovať dodržiavanie pracovnoprávných predpisov, ktoré upravujú pracovnoprávne vzťahy a štátnozamestnanecké vzťahy (PPV), najmä ich vznik, zmenu a skončenie, mzdové podmienky a pracovné podmienky zamestnancov vrátane pracovných podmienok osobitných skupín zamestnancov;
- schopnosť vykonávať dozor, či požiadavkám ochrany práce zodpovedajú výber, umiestnenie, usporiadanie, používanie, udržiavanie a kontrola pracoviska, pracovného prostredia, pracovných prostriedkov, ochranných prostriedkov, chemických faktorov, fyzikálnych faktorov, biologických faktorov, faktorov ovplyvňujúcich psychickú pracovnú záťaž a sociálnych opatrení a tiež či požiadavkám ochrany práce zodpovedajú pracovné postupy, pracovný čas, organizácia ochrany práce a systém jej riadenia;
- schopnosť vykonávať vyšetrovanie príčiny vzniku pracovného úrazu, bezprostrednej hrozby závažnej priemyselnej havárie, závažnej priemyselnej havárie, bezpečnostnej, technickej a organizačnej príčiny vzniku, choroby z povolania a ohrozenia chorobou z povolania;
- schopnosť uplatňovať záväzným stanoviskom požiadavky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci pri povoľovaní a kolaudácii stavieb a ich zmien;
- schopnosť kontrolovať pri výkone dohľadu nad trhom dodržiavanie povinností vzťahujúcich sa na energeticky významné výrobky;
- schopnosť posudzovať závažné porušenie právnych predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci pri prevádzkovaní živnosti zamestnávateľom a v tej súvislosti podávanie podnetov na zrušenie živnostenského oprávnenia alebo na pozastavenie prevádzkovania živnosti zamestnávateľovi, ktorý závažne porušuje právne predpisy na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci;
- schopnosť vyvodzovať zodpovednosť za porušovanie predmetných predpisov a ukladanie pokút v príslušných konaniach;
- schopnosť aktívne vystupovať v rámci správnych konaní formou stanovísk a prípravou podkladov k vyjadreniam a odvolaniam k začatiu správneho konania o uložení pokuty.

Odborná príprava inšpektora práce “uchádzača“ pozostáva z teoretickej a praktickej časti, ktorú musí inšpektor práce absolvovať pred vykonaním samotnej odbornej skúšky. Odborné vedomosti inšpektora práce uchádzača sa počas adaptačného obdobia v pravidelných intervaloch overujú komisiou na inšpektoráte práce pod vedením hlavného inšpektora práce. Teoretická časť odbornej prípravy zahŕňa všeobecne záväzné predpisy ako sú napríklad zákon č. 460/1992 Zb. ÚSTAVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY v znení neskorších predpisov, zákon č. 125/2006 Z.z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z.z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov.

Z oblasti pracovnoprávných vzťahov to je najmä zákon č. 311/2001 Z.z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov, zákon č. 400/2009 Z.z. o štátnej službe v znení neskorších

predpisov, zákon č. 552/2003 Z. z. o výkone prác vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov a zákon č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov.

Z oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci je to najmä zákon č. 124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a súvisiace nariadenia vlády SR, vyhlášky a technické normy.

Praktická časť odbornej prípravy zahŕňa aktívnu účasť na výkonoch inšpekcie práce v stanovených počtoch, a to na previerkach stavu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, na kolaudačných konaniach, na vyšetrowaní udalostí (pracovné úrazy, závažné priemyselné havárie) a vyšetrowanie podnetov a sťažností a následne účasť na správnom konaní pri ukladaní sankcií.

Plán zácviaku inšpektora práce (výber právnych a ostatných predpisov) – vid' Prílohu č. 1

1.2. Ďalšie vzdelávanie inšpektorov práce

Výchova a vzdelávanie v sústave inšpekcie práce (Národný inšpektorát práce, Krajské inšpektoráty práce) v celkovom rámci zastrešuje koncepcia vzdelávania v rezorte práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Strategickým cieľom koncepcie vzdelávania je permanentné a kontinuálne zdokonaľovanie profesionálneho výkonu a etického správania sa zamestnancov s cieľom rozvíjať kultúru služby občanom. Národný inšpektorát práce v zmysle § 6 zákona č. 125/2006 Z. z. okrem iných činností zabezpečuje výchovu a odborné vzdelávanie inšpektorov práce, pričom Inšpektoráty práce sa podieľajú na predmetnej odbornej výchove a vzdelávaní. Sústavné vzdelávanie štátnych zamestnancov je nevyhnutné pre skvalitnenie a zefektívnenie výkonu činností predmetných orgánov štátnej správy pričom zaručuje odborný rast a rozvoj profesijnej kariéry samotných štátnych zamestnancov. Plnenie náročných úloh si vyžaduje, aby zamestnanci boli na zodpovedajúcej profesionálnej úrovni s náležitými odbornými znalosťami a mali požadované pracovné a psychologické zručnosti, ktoré sú nevyhnutné pre praktický výkon inšpekcie práce.

V minulosti bolo odborné vzdelávanie a prehlbovanie kvalifikácie inšpektorov práce vedené smerom k užšej špecializácii inšpektorov práce na jednotlivé oblasti, nad ktorými inšpekcia práce vykonáva dozor. Boli stanovené jednotlivé odbornosti v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, a to napríklad špecializácia na vyhradené technické zariadenia, pracovné prostredie a faktory pracovného prostredia, oblasť dopravy, oblasť stavebníctva, oblasť lesnej prevádzky, poľnohospodárstvo atď. Neskôr sa však pristúpilo k filozofii, že inšpektor práce má mať všeobecné odborné vedomosti na takej úrovni, aby mohol efektívne vykonávať kontrolnú a poradenskú činnosť v celom komplexe špecifických oblastí výkonu dozoru.

V **súčasnosti** sa opäť pristupuje k istej miere odbornej špecializácii jednotlivých inšpektorov práce a napríklad v roku 2012 prebehlo zvyšovanie odbornosti - školenie za účelom odborného vzdelávania a prehlbovania kvalifikácie inšpektorov práce financované z Európskeho sociálneho fondu v rámci projektu “Zlepšenie kvality poskytovaných verejných služieb vzdelávaním zamestnancov inšpekcie práce“, ktoré bolo zamerané na rôzne špecifické odborné témy (závažné priemyselné havárie, železničná doprava, vyhradené technické zariadenia plynové atď.).

Projekt ďalšieho vzdelávania inšpektorov práce - “Zlepšenie kvality poskytovaných verejných služieb vzdelávaním zamestnancov inšpekcie práce“ - vid’ Prílohu č. 2

2. Bezpečnostný technik (BT) a autorizovaný bezpečnostný technik (ABT)

Bezpečnostný technik a autorizovaný bezpečnostný technik vykonávajú úlohy bezpečnostnotechnickej služby v zmysle zákona č. 124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len “zákon č. 124/2006 Z.z.“) buď ako interní zamestnanci, alebo dodávateľkou formou na komerčnej úrovni, pričom tieto služby si objednávajú zamestnávateľia pre svojich zamestnancov. Odborný prínos BT a ABT pre zamestnávateľov je najmä v oblasti poradenstva pri zabezpečovaní odborných, metodických, organizačných, kontrolných, koordinačných, vzdelávacích úloh a iných úloh v záujme zaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, najmä z hľadiska primeranosti pracovných priestorov a stavieb, pracovných procesov a pracovných postupov, pracovných prostriedkov a iných technických zariadení, pracovného prostredia a ich technického, organizačného a personálneho zabezpečenia.

Bezpečnostný technik a autorizovaný bezpečnostný technik sú povinní spolupracovať s príslušnými organizačnými útvarmi zamestnávateľa.

Funkciu bezpečnostného technika a autorizovaného bezpečnostného technika možno výnimočne zlúčiť len s inými odbornými činnosťami zameranými na zabezpečovanie ochrany života alebo zdravia zamestnanca, prevenciu závažných priemyselných havárií, ochranu pred požiarimi a na vykonávanie odborných prehliadok a odborných skúšok vyhradených technických zariadení.

Odborné úlohy a poradenské služby v záujme zaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci **poskytujú bezpečnostný technik a autorizovaný bezpečnostný technik najmä pri týchto povinnostiach zamestnávateľov:**

- **zlepšovať pracovné podmienky** a ich prispôbovať ich zamestnancom,
- **zistiť nebezpečenstvo a ohrozenie** pri všetkých činnostiach vykonávaných zamestnancami,

- **posudzovať riziko a vypracovať písomný dokument o posúdení rizika** pri všetkých činnostiach vykonávaných zamestnancami,
- **zabezpečovať**, aby pracoviská, komunikácie, pracovné prostriedky, materiály, pracovné postupy, výrobné postupy, usporiadanie pracovných miest a organizácia práce neohrozovali bezpečnosť a zdravie zamestnancov,
- **zabezpečovať kontrolu bezpečnosti technických zariadení a potrebnú údržbu a opravy** pracovísk, strojov a technických zariadení,
- **zabezpečovať, aby faktory pracovného prostredia (chemické, fyzikálne, biologické)** a faktory ovplyvňujúce psychickú pracovnú záťaž a sociálne faktory neohrozovali bezpečnosť a zdravie zamestnancov,
- **odstraňovať nebezpečenstvo a ohrozenie**, a ak to podľa dosiahnutých vedeckých a technických poznatkov nie je možné, vykonať opatrenia na ich obmedzenie a pripravovať opatrenia na ich odstránenie,
- **nahrádzať namáhavé a jednotvárne práce a práce v sťažených a zdraví nebezpečných alebo škodlivých pracovných podmienkach** vhodnými pracovnými prostriedkami, pracovnými postupmi, výrobnými postupmi a zdokonaľovaním organizácie práce,
- **určovať bezpečné pracovné postupy**,
- **určovať a zabezpečovať ochranné opatrenia**, ktoré sa musia vykonať, a ak je to potrebné, určovať a zabezpečovať ochranné prostriedky, ktoré sa musia používať,
- **písomne vypracovať, pravidelne vyhodnocovať** a podľa potreby aktualizovať koncepciu politiky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,
- **vydávať vnútorné predpisy, pravidlá o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a dávať pokyny** na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Bezpečnostný technik a autorizovaný bezpečnostný technik **poskytuje zamestnávateľovi odborné poradenské služby** pri vypracovaní zoznamu poskytovaných osobných ochranných pracovných prostriedkov na základe posúdenia rizika a hodnotenia nebezpečenstiev vyplývajúcich z pracovného procesu a z pracovného prostredia a **pri vhodnom výbere potrebných účinných osobných ochranných pracovných prostriedkov** s príslušnou dokumentáciou preukazujúcou ich účel (certifikát, ES vyhlásenie o zhode).

Bezpečnostný technik a autorizovaný bezpečnostný technik **sa podieľajú aj na zisťovaní príčin a všetkých okolností vzniku nebezpečnej udalosti, pracovného úrazu, iného úraze, choroby z povolania, ohrozenia chorobou z povolania** a pri prijímaní a vykonaní potrebných opatrení, aby sa zabránilo opakovaniu podobných udalostí.

V prípade, že sa jedná o **závažný pracovný úraz** je nevyhnutná účasť autorizovaného bezpečnostného technika pri zisťovaní príčin vzniku tohto úrazu.

Odborné úlohy v oblasti ochrany bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci **u zamestnávateľa, ktorý vykonáva činnosti s vyšším rizikom**, pri ktorých môže pri plnení pracovných povinností vzniknúť závažné poškodenie zdravia zamestnancov alebo pri ktorých častejšie vzniká poškodenie ich zdravia (príloha č. 1 zákona č. 124/2006 Z.z.), **samostatne vykonáva autorizovaný bezpečnostný technik**.

Jedná sa napríklad o činnosti: pestovanie plodín a chov zvierat, lesníctvo a ťažba dreva, výroba potravín, tlač a služby súvisiace s tlačou, výroba chemikálií a chemických produktov, výroba a spracovanie kovov, výroba elektrických zariadení, výroba nábytku, výstavba budov, špecializované stavebné práce, pozemná doprava a doprava potrubím, zdravotníctvo a iné.

Bezpečnostný technik môže vykonávať odborné úlohy u zamestnávateľa, ktorý vykonáva činnosti s vyšším rizikom (príloha č. 1 zákona č. 124/2006 Z.z.), len pod dozorom autorizovaného bezpečnostného technika.

Bezpečnostný technik a autorizovaný bezpečnostný technik primerane plní úlohy ustanovené v § 26 (Pracovná zdravotná služba) zákona č. 124/2006 Z.z. a v záujme optimalizácie pracovných podmienok ovplyvňuje postoje zamestnávateľa, vedúcich zamestnancov a zamestnancov k bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci.

2.1. Výchova a vzdelávanie BT a ABT

Bezpečnostným technikom podľa § 23 zákona č. 124/2006 Z.z. môže byť fyzická **osoba, ktorá:**

a) má úplné stredné vzdelanie alebo úplné stredné odborné vzdelanie, **absolvovala odbornú prípravu v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a na základe vykonanej skúšky získala osvedčenie o odbornej spôsobilosti bezpečnostného technika** (ďalej len "osvedčenie bezpečnostného technika") u osoby oprávnenej na výchovu a vzdelávanie, ktorá je právnickou osobou, alebo

b) **získala odborné vzdelanie v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a osvedčenie bezpečnostného technika na základe vykonanej skúšky v rámci stredoškolského štúdia ukončeného maturitnou skúškou alebo vysokoškolského štúdia** na oprávnenej škole (ďalej len "škola"), ktorá obsah a rozsah študijného zamerania bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci vymedzila po dohode s Národným inšpektorátom práce, a tak získala oprávnenie na výchovu a vzdelávanie bezpečnostného technika.

Minimálny obsah a rozsah odbornej prípravy a odborného vzdelávania bezpečnostného technika ustanovuje **vyhláška MPSVR SR č. 356/2007 Z. z.**, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách a rozsahu výchovnej a vzdelávacej činnosti, o projekte výchovy a vzdelávania, vedení predpísanej dokumentácie a overovaní vedomostí účastníkov výchovnej a vzdelávacej činnosti (ďalej len "vyhláška č. 356/2007 Z. z.").

Výchova a vzdelávanie bezpečnostných technikov v rozsahu najmenej 176 hodín, z toho 12 hodín na overovanie znalostí a konzultácie, obsahuje najmä:

I. časť - Všeobecné požiadavky podľa prílohy č. 1 vyhlášky č. 356/2007 Z. z. (Zákonník práce, zákon č. 124/2006 Z. z., zákon č. 125/2006 Z. z., zákon č. 355/2007 Z. z.) a všeobecné predpisy o správnom konaní týkajúce sa vykonávania úloh bezpečnostnotechnickej služby v rozsahu najmenej 30 hodín.

II. časť - Osobitné požiadavky

1. BOZP upravená právnymi predpismi a ostatnými predpismi, vybrané právne záväzné akty a iné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie a ich orgánov a vybrané dokumenty Medzinárodnej organizácie práce v rozsahu najmenej 68 hodín vrátane politiky a riadenia BOZP u zamestnávateľa, posudzovania rizík, bezpečnosti technických zariadení a vybraných oblastí bezpečnosti určených výrobkov, havarijného plánu a traumatologického plánu až po rozborov pracovnej úrazovosti a chorôb z povolania, úrazové poistenie a odškodňovanie pracovných úrazov a chorôb z povolania;

2. BOZP upravená v právnych predpisoch vydaných na vykonanie zákona č. 355/2007 Z. z. vrátane právne záväzných aktov a iných aktov Európskych spoločenstiev a Európskej únie a ich orgánov a vrátane predpisov upravujúcich faktory pracovného prostredia, poskytovanie prvej pomoci a vybrané oblasti priemyselnej ergonómie v rozsahu najmenej 36 hodín;

3. BOZP podľa ekonomických činností, najmä v stavebníctve, poľnohospodárstve a lesníctve, doprave a skladovaní, zdravotníctve a sociálnej pomoci a v strojárskom priemysle v rozsahu najmenej 30 hodín.

Spôsob záverečného overovania vedomostí:

a) písomná skúška z I. časti a II. časti s minimálnym počtom 40 otázok,

b) ústna skúška, pri ktorej sú otázky zostavené z I. časti a II. časti.

Forma skončenia: písomný doklad "Osvedčenie bezpečnostného technika". Odborným zástupcom výchovy a vzdelávania u osoby oprávnenej na výchovu a vzdelávanie je autorizovaný bezpečnostný technik.

Autorizovaný bezpečnostný technik v zmysle § 24 zákona č. 124/2006 Z.z. je bezpečnostný technik podľa § 23 zákona č. 124/2006 Z.z., ktorý **po absolvovaní najmenej dvoch rokov odbornej praxe bezpečnostného technika** po získaní osvedčenia bezpečnostného technika úspešne vykonal skúšku pred skúšobnou komisiou vymenovanou Národným inšpektorátom práce.

Žiadateľ o vykonanie skúšky a vydanie osvedčenia autorizovaného bezpečnostného technika podá na Národný inšpektorát práce písomnú žiadosť a predloží potrebné doklady v zmysle § 24 zákona č. 124/2006 Z.z.

Odborná prax sa preukazuje písomným potvrdením zamestnávateľa o výkone odborných činností a jeho dĺžke. Pri dodávateľskom spôsobe výkonu úloh bezpečnostného technika sa odborná prax preukazuje príslušnou zmluvou o výkone odborných činností s uvedením dĺžky

výkonu u jednotlivých odberateľov jeho služieb. **Skúška** pozostáva z písomnej časti a ústnej časti.

Pri odbornej skúške musí žiadateľ preukázať znalosť právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a schopnosť uplatňovať ich a znalosť požiadaviek na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a schopnosť prakticky ich vykonávať; okruh požiadaviek zverejňuje Národný inšpektorát práce.

Autorizovaným bezpečnostným technikom je aj fyzická osoba, ktorej vydá Národný inšpektorát práce osvedčenie autorizovaného bezpečnostného technika na základe písomnej žiadosti a dokladu preukazujúceho úplné stredné alebo vysokoškolské vzdelanie, správneho poplatku a najmenej päťročného plnenia odborných činností v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v štátnozamestnaneckom pomere alebo v služobnom pomere. O vydanie osvedčenia autorizovaného bezpečnostného technika možno písomne požiadať najneskôr do dvoch rokov od skončenia plnenia uvedených odborných činností.

2.2. Ďalšie vzdelávanie BT a ABT

Osvedčenie bezpečnostného technika a autorizovaného technika sa vydáva na neurčitý čas. Bezpečnostný technik a autorizovaný bezpečnostný technik sú povinní absolvovať najmenej **každých päť rokov** od vydania osvedčenia **aktualizačnú odbornú prípravu** podľa osobitného predpisu u osoby oprávnenej na výchovu a vzdelávanie, ktorá je právnickou osobou. Bez potvrdenia o absolvovaní aktualizačnej odbornej prípravy je osvedčenie neplatné.

Aktualizačná odborná príprava bezpečnostných technikov v rozsahu najmenej 16 hodín obsahuje najmä:

1. zmeny v požiadavkách uvedených v I. časti a II. časti vyhlášky č. 356/2007 Z. z., (zmeny v príslušných právnych a ostatných predpisoch)
2. stav a vývoj pracovnej úrazovosti,
3. aktuálne poznatky z bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Forma skončenia: potvrdenie o absolvovaní aktualizačnej odbornej prípravy s uvedením dátumu jej vykonania.

Odborným zástupcom výchovy a vzdelávania u osoby oprávnenej na výchovu a vzdelávanie je autorizovaný bezpečnostný technik.

3. Vedúci zamestnanci

Úlohy zamestnávateľa v oblasti starostlivosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci **sú povinní zabezpečovať vedúci zamestnanci na všetkých stupňoch riadenia** v rozsahu úloh

vyplývajúcej z ich funkcií. Tieto úlohy sú rovnocennou a neoddeliteľnou súčasťou ich pracovných povinností.

Starostlivosť o bezpečnosť a zdravie zamestnancov pri práci a o zlepšovanie pracovných podmienok ako základných súčastí ochrany práce je rovnocennou a neoddeliteľnou súčasťou plánovania a plnenia pracovných úloh vedúcich zamestnancov.

Vedúci zamestnanci sú povinní dodržiavať základné povinnosti a to najmä:

- a) riadiť a kontrolovať prácu zamestnancov,
- b) utvárať priaznivé pracovné podmienky a zaisťovať bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci,
- c) utvárať priaznivé podmienky na zvyšovanie odbornej úrovne zamestnancov a na uspokojovanie ich sociálnych potrieb,
- d) zabezpečovať, aby nedochádzalo k porušovaniu pracovnej disciplíny.

Zamestnanci na vedúcich pozíciách aplikujú v pracovnom procese vypracovanú dokumentáciu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a sú povinní v záujme zaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci najmä:

- vykonávať opatrenia na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,
- zlepšovať pracovné podmienky a prispôbovať ich zamestnancom,
- zisťovať nebezpečenstvá a ohrozenia, posudzovať riziko,
- zabezpečovať, aby pracoviská, komunikácie, pracovné prostriedky, materiály, pracovné postupy, výrobné postupy, usporiadanie pracovných miest a organizácia práce neohrozovali bezpečnosť a zdravie zamestnancov,
- zabezpečovať kontrolu bezpečnosti technických zariadení a potrebnú údržbu a opravy pracovísk, strojov a technických zariadení,
- zabezpečovať, aby faktory pracovného prostredia (chemické, fyzikálne, biologické) a faktory ovplyvňujúce psychickú pracovnú záťaž a sociálne faktory neohrozovali bezpečnosť a zdravie zamestnancov,
- odstraňovať nebezpečenstvo a ohrozenie, a ak to podľa dosiahnutých vedeckých a technických poznatkov nie je možné, vykonať opatrenia na ich obmedzenie a pripravovať opatrenia na ich odstránenie,
- nahrádzať namáhavé a jednotvárne práce a práce v sťažených a zdraví nebezpečných alebo škodlivých pracovných podmienkach vhodnými pracovnými prostriedkami, pracovnými postupmi, výrobnými postupmi a zdokonaľovaním organizácie práce,
- určovať bezpečné pracovné postupy,
- určovať a zabezpečovať ochranné opatrenia, ktoré sa musia vykonať, a ak je to potrebné, určovať a zabezpečovať ochranné prostriedky, ktoré sa musia používať,
- vydávať vnútorné predpisy, pravidlá o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a dávať pokyny na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,

- viesť a uchovávať predpísanú dokumentáciu, záznamy a evidenciu súvisiacu s bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci päť rokov odo dňa, keď bol v nich vykonaný posledný záznam, ak osobitný predpis neustanovuje inak,
- zabezpečiť pravidelne, zrozumiteľne a preukázateľne oboznamovať každého zamestnanca s právnymi predpismi a ostatnými predpismi na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, so zásadami bezpečnej práce, zásadami ochrany zdravia pri práci, zásadami bezpečného správania na pracovisku a s bezpečnými pracovnými postupmi a overovať ich znalosť,
- zabezpečiť vypracovanie zoznamu poskytovaných osobných ochranných pracovných prostriedkov na základe posúdenia rizika a hodnotenia nebezpečenstiev vyplývajúcich z pracovného procesu a z pracovného prostredia,
- bezplatne poskytovať zamestnancom, u ktorých to vyžaduje ochrana ich života alebo zdravia, potrebné účinné osobné ochranné pracovné prostriedky a viesť evidenciu o ich poskytnutí,
- udržiavať osobné ochranné pracovné prostriedky v používateľnom a funkčnom stave a dbať o ich riadne používanie,
- plniť povinnosti v súvislosti s oznámením a vznikom nebezpečnej udalosti, pracovného úrazu, iného úrazu, choroby z povolania a ohrozenia chorobou z povolania.

Medzi **najdôležitejšie úlohy vedúcich zamestnancov** z pohľadu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci patrí:

- **zaradovanie zamestnancov na výkon práce so zreteľom na ich zdravotný stav** (výsledok posúdenia ich zdravotnej a psychickej spôsobilosti na prácu, schopnosť a veku), **kvalifikačné predpoklady a odbornú spôsobilosť** podľa právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,
- **a zamedzenie, aby zamestnanci vykonávali práce, ktoré nezodpovedajú ich zdravotnej a psychickej spôsobilosti na prácu a kvalifikačným predpokladom.**

Vedúci zamestnanci sú povinní sústavne kontrolovať a vyžadovať dodržiavanie právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, zásad bezpečnej práce, ochrany zdravia pri práci a bezpečného správania na pracovisku a bezpečných pracovných postupov, **najmä kontrolovať:**

- a) **stav bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci** vrátane stavu bezpečnosti technických zariadení; na ten účel v intervaloch určených osobitnými predpismi zabezpečovať kontrolu tohto stavu, meranie a hodnotenie faktorov pracovného prostredia, úradné skúšky, odborné prehliadky a odborné skúšky vyhradených technických zariadení,

- b) či zamestnanec nie je v pracovnom čase pod vplyvom alkoholu, omamných látok alebo psychotropných látok a či dodržiava určený zákaz fajčenia v priestoroch zamestnávateľa,
- c) činnosť zamestnanca na odlúčenom pracovisku a zamestnanca, ktorý pracuje na pracovisku sám,
- d) riadne používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov, ochranných zariadení a iných ochranných opatrení.

3.1. Vzdelávanie vedúcich zamestnancov

Posudzovanie a požiadavky na odbornosť vedúcich zamestnancov je v kompetencii zamestnávateľov. Obsah oboznámenia a pravidelnosť opakovaného oboznámenia vedúcich zamestnancov musia byť prispôbené charakteru práce vykonávanej zamestnancom, jeho pracovisku a iným okolnostiam, ktoré sa týkajú výkonu práce, najmä:

- pracovným prostriedkom,
- pracovným postupom,
- novým alebo zmeneným nebezpečenstvám a ohrozeniam.

Výchovu a vzdelávanie vedúcich zamestnancov upravuje vyhláška č. 356/2007 Z. z., ktorá definuje obsah rozsah vzdelávania.

Oboznamovanie vedúceho zamestnanca v rozsahu najmenej troch hodín obsahuje:

I. časť: Všeobecné požiadavky podľa prílohy č. 1 vyhlášky č. 356/2007 Z. z. (Zákonník práce, zákon č. 124/2006 Z. z., zákon č. 125/2006 Z. z., zákon č. 355/2007 Z. z.)

II. časť: Osobitné požiadavky so zameraním na

- a) bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci upravenú ďalšími právnymi predpismi a ostatnými predpismi na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci podľa charakteru vykonávanej práce,
- b) vnútorné predpisy a pravidlá o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci vydané zamestnávateľom, zásady bezpečnej práce, zásady ochrany zdravia pri práci, zásady bezpečného správania na pracovisku a bezpečné pracovné postupy podľa charakteru vykonávanej práce.

Spôsob záverečného overovania vedomostí: Záverečné overovanie vedomostí účastníkov výchovnej a vzdelávacej činnosti (ďalej len "záverečné overovanie vedomostí") sa vykonáva:

a) písomnou skúškou alebo ústnou skúškou; na úspešné overenie vedomostí písomnou skúškou je potrebných najmenej 75 % správnych odpovedí,

b) skúškou z praktickej časti, ak je praktická časť súčasťou výchovy a vzdelávania.

Forma skončenia: písomný doklad "Záznam o oboznámení zamestnanca".

Odborným zástupcom výchovy a vzdelávania u osoby oprávnenej na výchovu a vzdelávanie je autorizovaný bezpečnostný technik.

3.2. Ďalšie vzdelávanie vedúcich zamestnancov

Ďalšie opakované oboznamovanie vedúcich zamestnancov sa vykonáva **najmenej raz za dva roky**, ak právne predpisy na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci neustanovujú kratší čas.

Opakované oboznamovanie vedúceho zamestnanca v rozsahu najmenej troch hodín obsahuje:

1. všeobecné požiadavky podľa prílohy č. 1 vyhlášky č. 356/2007 Z. z. (Zákoník práce, zákon č. 124/2006 Z. z., zákon č. 125/2006 Z. z., zákon č. 355/2007 Z. z.), **najmä zmeny právnych predpisov**,

2. bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci podľa charakteru vykonávanej práce, nové právne predpisy a ostatné predpisy na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, poznatky o pracovnej úrazovosti a chorobách z povolania a iné poznatky podľa charakteru vykonávanej práce.

Spôsob záverečného overovania vedomostí: Záverečné overovanie vedomostí účastníkov výchovnej a vzdelávacej činnosti (ďalej len "záverečné overovanie vedomostí") sa vykonáva:

a) písomnou skúškou alebo ústnou skúškou; na úspešné overenie vedomostí písomnou skúškou je potrebných najmenej 75 % správnych odpovedí,

b) skúškou z praktickej časti, ak je praktická časť súčasťou výchovy a vzdelávania.

Forma skončenia: písomný doklad "Záznam o oboznámení zamestnanca".

Odborným zástupcom výchovy a vzdelávania u osoby oprávnenej na výchovu a vzdelávanie je autorizovaný bezpečnostný technik.

Vzhľadom na rozsah povinností vedúcich zamestnancov sa pravidelnosť opakovaného oboznamovania **raz za dva roky** v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci týchto zamestnancov javí ako **nedostačujúca** a to najmä z dôvodu, že zabezpečujú plnenie úloh zamestnávateľa v rozsahu úloh vyplývajúcich z ich funkcií.

4. Zamestnávatelia

Zamestnávatelia si pri plnení úloh, ktoré súvisia so zaisťovaním bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci prizývajú osoby s príslušnou odbornosťou.

V oblasti zisťovania nebezpečenstiev a ohrození, posudzovania rizika, pri určovaní bezpečných pracovných postupov, pri zisťovaní príčin a všetkých okolností vzniku nebezpečnej udalosti, pracovného úrazu, iného úraze, choroby z povolania, ohrozenia chorobou z povolania a výberu vhodných a účinných osobných ochranných pracovných

prostriedkov využívajú odborné služby **bezpečnostných a autorizovaných bezpečnostných technikov**.

V oblasti zabezpečovania bezpečnosti technických zariadení využívajú zamestnávateľa odborné činnosti **revízných technikov a osôb odborne spôsobilých na opravy a montáž** technických zariadení do funkčného celku na mieste budúcej prevádzky.

Povinnosti a úlohy zamestnávateľov vo vzťahu k bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci upravuje zákon č. 124/2006 Z.z., ktoré aplikujú v pracovnom procese **zamestnanci na vedúcich pozíciách**.

4.1. Vzdelávanie zamestnávateľov

Odbornosť **zamestnávateľov** v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci nie je ustanovená právnymi predpismi, sú však jasne ustanovené **povinnosti zamestnávateľov** vo vzťahu k zamestnancom v oblasti ochrany práce, vrátane bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci najmä:

- zákonom č. 311/2001 Z.z. ZÁKONNÍK PRÁCE v znení neskorších predpisov,
- zákonom č. 124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákonom č. 125/2006 Z.z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

4.2. Ďalšie vzdelávanie zamestnávateľov

Legislatíva, resp. zákon č. 124/2006 Z.z. dáva možnosť **zamestnávateľom**, ktorými sú fyzické osoby, alebo štatutárnym orgánom zamestnávateľa, ktorí sú právnickými osobami, **na svojich pracoviskách osobne vykonávať odborné úlohy bezpečnostného technika alebo autorizovaného bezpečnostného technika, ak sú na ich plnenie odborne spôsobilí a:**

- a) zamestnávajú menej ako päť zamestnancov, ak jeho kód podľa štatistickej klasifikácie ekonomických činností je uvedený v prílohe č. 1 zákona č. 124/2006 Z. z., (Jedná sa napríklad o činnosti: pestovanie plodín a chov zvierat, výroba chemikálií, výroba a spracovanie kovov, výstavba budov, špecializované stavebné práce, pozemná doprava, zdravotníctvo a iné.)
- b) zamestnávajú menej ako 19 zamestnancov, ak jeho kód podľa štatistickej klasifikácie ekonomických činností nie je uvedený v prílohe č. 1 zákona č. 124/2006 Z. z.

Zamestnávateľ, ktorým je fyzická osoba, alebo štatutárny orgán zamestnávateľa, ktorý je právnickou osobou, **je na osobné plnenie odborných úloh bezpečnostného technika alebo autorizovaného bezpečnostného technika na svojich pracoviskách odborne spôsobilý, ak:**

- a) **získal odborné vzdelanie** v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci stredoškolským štúdiom alebo vysokoškolským štúdiom, alebo
- b) **absolvoval špecifickú odbornú prípravu** z bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v rozsahu najmenej 16 hodín u osoby oprávnenej na výchovu a vzdelávanie, ktorá je právnickou osobou.

Legislatívne nie je upravená aktualizácia skúška, resp. opakované školenie zamestnávateľov, ktorí majú písomný doklad "Potvrdenie o absolvovaní špecifickej odbornej prípravy" na osobný výkon odborných úloh bezpečnostných technikov a autorizovaných bezpečnostných technikov od osoby oprávnenej na výchovu a vzdelávanie.

5. Osoby spôsobilé na určené činnosti a na obsluhu určených pracovných prostriedkov

Na výkon niektorých pracovných činností (napr. oprava, rekonštrukcia, montáž technických zariadení) a na obsluhu niektorých technických zariadení (napr. vyhradené technické zariadenia elektrické, tlakové, zdvíhacie a plynové) je nevyhnutná odborná spôsobilosť.

V prípade obsluhy určených technických zariadení sa odbornosť fyzickej osoby preukazuje platným **preukazom na obsluhu** alebo **písomným dokladom o overení odborných vedomostí fyzickej osoby vyhotovený revíznym technikom**. Preukaz na obsluhu vydáva buď **osoba oprávnená na výchovu a vzdelávanie** pre príslušnú kategóriu zariadenia alebo **oprávnená právnická osoba**.

Podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a podrobnosti o odbornej spôsobilosti na výkon niektorých pracovných činností a na obsluhu niektorých technických zariadení ustanovuje **vyhláška MPSVaR č. 508/2009 Z.z.**, ktorou sa ustanovujú podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci s technickými zariadeniami tlakovými, zdvíhacími, elektrickými a plynovými a ktorou sa ustanovujú technické zariadenia, ktoré sa považujú za vyhradené technické zariadenia (ďalej len vyhláška MPSVaR č. 508/2009 Z.z.).

Ako ustanovuje predmetná vyhláška, **obsluhovať vyhradené technické zariadenie** môže len **osoba na obsluhu**, ktorá má platný **preukaz**, ak ide o:

- a) **parný a kvapalinový kotol I. až V. triedy,**
- b) **mobilný žeriav výložníkového typu, vežový žeriav výložníkového typu a pohyblivú pracovnú plošinu** na podvozku s motorovým pohonom skupiny A, ktorá je určená na prevádzku na pozemných komunikáciách,
- c) **technické zariadenie plynové skupiny A** okrem technického zariadenia plynového - tlaková stanica s výkonom nad 10 Nm³/h, rozvod plynu s tlakom plynu nad 0,4 MPa a acetylénovod.

Odborné vedomosti osoby na obsluhu týchto vyhradených technických zariadení **overuje a preukaz vydáva oprávnená právnická osoba.**

Ostatné vyhradené technické zariadenie určené bezpečnostnotechnickými požiadavkami môže obsluhovať **osoba na obsluhu** vyhradeného technického zariadenia, ktorá má **písomný doklad o overení odborných vedomostí vyhotovený revíznym technikom**; to sa nevzťahuje na obsluhu vyhradeného technického zariadenia elektrického.

Opravovať a rekonštruovať vyhradené technické zariadenie a montovať vyhradené technické zariadenie do funkčného celku na mieste jeho budúcej prevádzky, riadiť práce pri tejto oprave, rekonštrukcii alebo montáži a vykonať po ukončení opravy prehliadku a skúšku opravovanej časti vyhradeného technického zariadenia uskutočnenej výmenou opotrebovaných častí za nové s výnimkou zásahu do bezpečnostných zariadení a s výnimkou ustanovenou bezpečnostnotechnickými požiadavkami môže **len osoba na opravu, ktorá má platné osvedčenie, ak ide o:**

- a) **parný a kvapalinový kotol I. až V. triedy,**
- b) **potrubné vedenie** s menovitou svetlosťou potrubia väčšou ako DN 25 **na rozvod nebezpečnej kvapaliny** s najvyšším dovoleným tlakom nad 1 MPa, ktorého súčinn najvyššieho dovoleného tlaku v MPa a menovitej svetlosti DN je väčší ako 200,
- c) **osobný a nákladný výťah s povolenou dopravou osôb skupiny A,**
- d) **technické zariadenie plynové skupiny A.**

Odborné vedomosti na vykonávanie týchto činností **overuje a osvedčenie vydáva oprávnená právnická osoba.**

Ostané vyhradené technické zariadenie môže **opravovať, rekonštruovať a montovať** do funkčného celku na mieste jeho budúcej prevádzky **osoba na opravu, ktorá má písomný doklad o overení odborných vedomostí vyhotovený revíznym technikom**; to sa nevzťahuje na vyhradené technické zariadenie elektrické.

Vykonávanie odbornej **činností na technickom zariadení elektrickom** môže podľa odbornej spôsobilosti vykonávať s platným osvedčením na vykonávanie činnosti:

- **elektrotechnik,**
- **samostatný elektrotechnik,**
- **elektrotechnik na riadenie činnosti alebo na riadenie prevádzky,**
- **revíznym technik vyhradeného technického zariadenia elektrického.**

Viazať bremená na vyhradených technických zariadeniach zdvíhacích môže len **vიაzač bremien, ktorý má platný preukaz.** Odborné vedomosti vიაzača bremien **overuje a preukaz vydáva fyzická osoba alebo právnická osoba oprávnená na výchovu a vzdelávanie.**

Revízy techník (vyhradených technických zariadení tlakových, zdvíhacích, plynových) je fyzická osoba, ktorá má **odborné vzdelanie a odbornú prax** uvedené v prílohe č. 11 vyhlášky MPSVaR č. 508/2009 Z.z. Revízny technik v rozsahu vydaného osvedčenia:

- **vykonáva odbornú prehliadku a odbornú skúšku** podľa vypracovaného pracovného postupu,
- **oboznamuje osobu na obsluhu vyhradeného technického zariadenia** určeného bezpečnostnotechnickými požiadavkami; rozsah teoretickej časti a praktickej časti oboznamovania určujú bezpečnostnotechnické požiadavky,
- **overuje odborné vedomosti osoby na obsluhu vyhradeného technického zariadenia a osoby na opravu vyhradeného technického zariadenia a vyhotovuje o tom písomný doklad.**

Revízy techník vyhradeného technického zariadenia elektrického je fyzická osoba, ktorá spĺňa požiadavky odbornej spôsobilosti elektrotechnika a ktorá má odbornú prax uvedenú v prílohe č. 11. vyhlášky MPSVaR č. 508/2009 Z.z.

Revízny technik vyhradeného technického zariadenia elektrického **môže okrem odbornej prehliadky a odbornej skúšky vyhradeného technického zariadenia elektrického** vykonávať činnosť elektrotechnika na riadenie činnosti alebo na riadenie prevádzky a vykonávať skúšku vyhradeného technického zariadenia elektrického po ukončení výroby.

Odborné vedomosti na vykonávanie činností **revízneho technika, osoby na opravu s osvedčením na činnosť, revízneho technika vyhradeného technického zariadenia elektrického** overuje a osvedčenie vydáva **oprávnená právnická osoba**.

Odborné vedomosti na vykonávanie činností **elektrotechnika, samostatného elektrotechnika, elektrotechnika na riadenie činnosti alebo na riadenie prevádzky** overuje a osvedčenie vydáva **osoba oprávnená na výchovu a vzdelávanie**; na činnosť elektrotechnika odborné vedomosti overuje a osvedčenie vydáva aj škola s učebným odborom elektrotechnického zamerania alebo so študijným odborom elektrotechnického zamerania.

5.1. Výchova a vzdelávanie osôb spôsobilých na určené činnosti a na obsluhu určených pracovných prostriedkov

Fyzická osoba môže obsluhovať určený pracovný prostriedok a **vykonávať určené činnosti** ustanovené právnymi predpismi na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci pri jeho prevádzke **len na základe platného osvedčenia na vykonávanie činnosti alebo preukazu na vykonávanie činnosti** (ďalej len "osvedčenie alebo preukaz") vydaného:

- **oprávnenou právnickou osobou,**
- fyzickou osobou alebo právnickou osobou, ktorá má **oprávnenie na výchovu a vzdelávanie.**

Osvedčenie alebo preukaz sa vydáva na základe písomnej žiadosti, v ktorej fyzická osoba uvedie údaje podľa osobitného predpisu.

Podmienkou na vydanie osvedčenia alebo preukazu pre fyzickú osobu je:

- **vek najmenej 18 rokov**, ak právne predpisy alebo ostatné predpisy na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci neustanovujú inak,
- **vzdelanie a prax** podľa osobitného predpisu,
- **zdravotná spôsobilosť** podľa osobitného predpisu,
- **absolvovanie odbornej prípravy** v rozsahu ustanovenom osobitným predpisom (Vyhláška MPSVR SR č. 356/2007 Z. z.),
- **overenie odborných vedomostí.**

Osvedčenie alebo preukaz sa vydáva na neurčitý čas.

5.2. Ďalšie vzdelávanie fyzických osôb spôsobilých na určené činnosti a na obsluhu určených pracovných prostriedkov

Fyzická osoba, ktorá má **osvedčenie alebo preukaz**, je povinná **každých päť rokov absolvovať aktualizačnú odbornú prípravu** u osoby oprávnenej na výchovu a vzdelávanie. Osoba oprávnená na výchovu a vzdelávanie uvedie v osvedčení alebo v preukaze obdobie, v ktorom fyzická osoba absolvovala aktualizačnú odbornú prípravu. **Osvedčenie alebo preukaz stráca platnosť**, ak fyzická osoba, ktorá má osvedčenie alebo preukaz, **neabsolvovala aktualizačnú odbornú prípravu.**

6. Oprávnená právnická osoba

Oprávnená právnická osoba overuje plnenie požiadaviek bezpečnosti technických zariadení na základe oprávnenia vydaného Národným inšpektorátom práce. V súčasnosti je Národným inšpektorátom práce vydaných päť oprávnení na overovanie plnenia požiadaviek bezpečnosti technických zariadení, a to subjektom:

- Technická inšpekcia, a.s.,
- TÜV SÜD Slovakia s.r.o.,
- E.I.C. Engineering inspection company s.r.o.,
- Technický skúšobný ústav Piešťany, š.p.
- Strojársky skúšobný ústav - organizačná zložka na Slovensku

Overovanie plnenia požiadaviek bezpečnosti technických zariadení zahŕňa:

a) **overovanie odbornej spôsobilosti zamestnávateľa** na odborné prehliadky a odborné skúšky a opravy vyhradeného technického zariadenia podľa právnych predpisov na zaistenie

bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, na plnenie tlakovej nádoby na dopravu plynov vrátane plnenia nádrží motorového vozidla plynom a vydávanie oprávnení na tieto činnosti,

b) **vykonávanie prehliadky, riadenie a vyhodnocovanie alebo vykonávanie úradnej skúšky a inej skúšky** podľa právnych predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci na vyhradených technických zariadeniach vrátane označenia vyhradeného technického zariadenia a vydávanie príslušných dokladov,

c) **overovanie odborných vedomostí fyzickej osoby** na vykonávanie skúšky, odborných prehliadok a odborných skúšok, opráv a obsluhy vyhradeného technického zariadenia podľa právnych predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a vydávanie osvedčenia alebo preukazu na tieto činnosti a

d) **posudzovanie, či technické zariadenia, materiál, projektová dokumentácia stavieb s technickým zariadením a jej zmeny, dokumentácia technických zariadení a technológií spĺňajú požiadavky** bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a vydávanie odborného stanoviska.

Odborná príprava a vzdelávanie vlastných zamestnancov (inšpektorov tlakových, zdvíhacích, elektrických, plynových zariadení, strojov, stavebných činností a dokumentácie), ktorí budú vykonávať činnosti v rámci overovania plnenia požiadaviek bezpečnosti technických zariadení pozostáva z **obdobia zácviku s následným vykonaním kvalifikačnej skúšky pred komisiou**, ktorá sa skladá z praktickej a ústnej časti. Zamestnanec, ktorí sa uchádza o miesto odborného pracovníka musí mať príslušné odborné vzdelanie s praktickými skúsenosťami v danej oblasti. Počas obdobia zácviku sa zamestnanec zúčastňuje procesu overovania plnenia požiadaviek bezpečnosti technických zariadení v praxi.

Odborný pracovník, ktorý nadobudol potrebnú kvalifikáciu a úspešne absolvoval skúšku pred komisiou a samostatne vykonáva činnosti v rámci overovania plnenia požiadaviek bezpečnosti technických zariadení je ďalej zapojený do priebežného vzdelávania a zvyšovania odbornej úrovne. Rozsah požadovaných vedomostí pri výchove a vzdelávaní odborných zamestnancov sa spravuje internými predpismi.

7. Osoba oprávnená na výchovu a vzdelávanie v oblasti ochrany práce

Osoba oprávnená na výchovu a vzdelávanie môže organizovať a vykonávať výchovu a vzdelávanie v oblasti ochrany práce len na základe oprávnenia vydaného Národným inšpektorátom práce.

Oprávnenie sa nevyžaduje pre strednú školu a vysokú školu na prípravu žiakov a študentov na výkon povolania a pre zamestnávateľa na výchovu a vzdelávanie v oblasti ochrany práce vlastných zamestnancov a vedúcich zamestnancov.

Výchovu a vzdelávanie bezpečnostného technika a zamestnávateľa, ktorý bude osobne vykonávať úlohy bezpečnostného technika alebo autorizovaného bezpečnostného technika, môže organizovať a vykonávať len škola alebo osoba oprávnená na výchovu a vzdelávanie, ktorá je právnickou osobou.

Oprávnenie na vykonávanie výchovy a vzdelávania v oblasti ochrany práce v rozsahu príslušnej činnosti (ďalej len "oprávnenie na výchovu a vzdelávanie") sa vydáva na základe písomnej žiadosti. Po preukázaní a splnení zákonom stanovených podmienok sa oprávnenie na výchovu a vzdelávanie vydáva na neurčitý čas.

Výchova a vzdelávanie v oblasti ochrany práce sa vykonáva podľa vyhlášky MPSVR SR č. 356/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách a rozsahu výchovnej a vzdelávacej činnosti, o projekte výchovy a vzdelávania, vedení predpísanej dokumentácie a overovaní vedomostí účastníkov výchovnej a vzdelávacej činnosti.

Vyhláška MPSVR SR č. 356/2007 Z. z. ustanovuje všeobecné a osobitné požiadavky na jednotlivé kvalifikácie pričom určuje:

- **rozsah** výchovy a vzdelávania v hodinách,
- **obsah** výchovy a vzdelávania,
- **formu skončenia** výchovy a vzdelávania,
- **odborného zástupcu** výchovy a vzdelávania,
- **spôsob záverečného overovania vedomostí**,
- rozsah a obsah **aktualizačnej odbornej prípravy**, formu jej skončenia a odborného zástupcu.

Záver

Dynamika zmien v oblasti vedy, techniky a vývoja technológií a tým aj niektoré činnosti zamestnávateľov sú v predstihu oproti legislatíve, ktorá upravuje súvislosti týkajúce sa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Tomuto trendu je nevyhnutné neustále prispôbovať aj predpisy týkajúce sa výchovy a vzdelávania v oblasti ochrany práce.

Podľa nášho názoru v prípade vedúcich zamestnancov je rámec výchovy a vzdelávania nedostatočný a málo špecifikovaný vzhľadom na rozsah povinností vo vzťahu k BOZP, ktoré musia v mene zamestnávateľov aplikovať pri pracovných činnostiach zamestnancov. Vedúci zamestnanci pritom musia pri zaraďovaní zamestnancov na výkon práce brať do úvahy ich zdravotný stav, psychickú spôsobilosť, schopnosti, kvalifikačné predpoklady a odbornú spôsobilosť. Sú povinní dbať na bezpečnosť strojov a technických zariadení, na pridelovanie vhodných a účinných osobných ochranných pracovných prostriedkov zamestnancom, určujú bezpečné pracovné postupy a sú povinní sústavne kontrolovať stav pracovísk, bezpečnosť pri

práci a používanie ochranných zariadení. Z týchto dôvodov sú v súčasnosti platné zákonné požiadavky na výchovu a vzdelávanie vedúcich zamestnancov v rozsahu najmenej troch hodín raz za dva roky nepostačujúce a je potrebné venovať tejto skupine pracovníkov zvýšenú pozornosť pri ich výchove a vzdelávaní.

V prípade samotných zamestnávateľov, odbornosť v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci nie je ustanovená právnymi predpismi, sú však jasne ustanovené povinnosti zamestnávateľov vo vzťahu k zamestnancom v oblasti ochrany práce, vrátane bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Pritom od povedomia a úrovne vedomostí konkrétneho zamestnávateľa závisí prístup k zaisteniu BOZP a k aplikovaniu zásad na ochranu života a zdravia.

Napríklad v prípade zamestnávateľov, ktorí na základe "Potvrdenia o absolvovaní špecifickej odbornej prípravy" u osoby oprávnenej na výchovu a vzdelávanie, osobne vykonávajú úlohy bezpečnostných technikov a autorizovaných bezpečnostných technikov na svojich pracoviskách, neexistuje legislatívna úprava povinnosti absolvovať aktualizáciu skúšky, resp. opakované školenie, čo je v porovnaní s touto povinnosťou pri BT a ABT neakceptovateľné.

S dôrazom poukazujeme aj na dôležitosť zamerania sa na ďalšie cieľové skupiny v súvislosti s výchovou a vzdelávaním k BOZP na školách. Veď už v zmysle § 27 zákona č. 124/2006 Z.z. má byť problematika bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a metódy prevencie rizík predmetom výučby na školách pripravujúcich žiakov a študentov na výkon povolania a ďalšieho vzdelávania dospelých vrátane rekvalifikácií. Zaujímavé by bolo posúdiť, koľko škôl si túto povinnosť plní. Podľa nás práve nevyšťepovanie informácií o dôležitosti ochrany života a zdravia pri práci už od detského veku v spoločnosti spôsobuje absenciu celospoločenského záujmu o BOZP.

Zistenia z praxe ukazujú na nie vždy dostatočnú úroveň aplikácie predmetnej problematiky pri vzdelávaní žiakov a študentov v BOZP na všetkých úrovniach škôl. Vzdelávanie v BOZP na školách, univerzitách má veľký význam, pričom sa jedná o uzatvorený kruh, keď už projektanti, konštruktéri, tvorcovia pracovných postupov musia vyhotoviť projekty, návrhy strojov, zariadení a pracovné postupy tak, aby vyhovovali požiadavkám vyplývajúcich z predpisov na zaistenie BOZP. Týchto projektantov a konštruktérov vychovávame na vysokých školách, univerzitách a nato, aby zvládli uvedené úlohy musia v procese výučby získať dostatočné poznatky z predpisov v BOZP. Školy vychovávajú aj ďalších riadiacich pracovníkov a od ich erudovanosti závisí úroveň riadenia BOZP. Pri aplikácii strojov do výrobného procesu, napr. pri vyhradených technických zariadeniach musí byť splnený rad zákonných požiadaviek napr. úradné skúšky. Osoby, ktoré tieto stroje zariadenia technológie obsluhujú, opravujú, revidujú musia byť dostatočne odborne zaučené, s odbornou spôsobilosťou, zároveň zamestnanec musí byť oboznámený so všetkými právnymi a ostatnými predpismi, ktoré sa vzťahujú na prácu, ktorú vykonáva, do výrobného procesu

však prišiel zo strednej školy a jeho prístup k ochrane života a zdravia mal byť už do istej miery vyformovaný. Keď chce škola poskytovať potrebné vzdelávanie na patričnej úrovni, musí mať na predmetnú oblasť fundovaných pedagógov.

Stav ochrany života a zdravia na pracoviskách v podmienkach Slovenskej republiky nie je na požadovanej úrovni o čom svedčí aj nárast počtu pracovných úrazov s následkom smrti oproti roku 2011 na 52, čo predstavuje zvýšenie týchto udalostí o 26,9%. Zároveň sa zvýšil počet zaevidovaných závažných pracovných úrazov s ťažkou ujmom na zdraví na 158 v porovnaní s rokom 2011, čo predstavuje nárast o 13,29%.

Výchova a vzdelávanie na školách následne nepriamo súvisí aj s kvalitou poskytovania odborných služieb pre zamestnávateľov bezpečnostnými technikmi a autorizovanými bezpečnostnými technikmi a tiež pôsobením odborných pracovníkov v oblasti kontroly a overovania požiadaviek bezpečnosti technických zariadení, pričom dôležité základné formovanie osobnosti sa deje práve v detskom a mladom veku.

Z nášho pohľadu je preto dôležité venovať pozornosť zvyšovaniu kvality a úrovne v oblasti BOZP, najmä s dôrazom na aplikáciu vzdelávania v školských a predškolských zariadeniach, aby každá fyzická osoba, ktorá opúšťa vzdelávaciu inštitúciu a nastupuje do pracovného procesu mala potrebné základné povedomie a vedomosti v oblasti BOZP, ktoré možno ďalej rozvíjať efektívnym celoživotným vzdelávaním.

Zdravie je najcennejšie fyzická hodnota človeka, ktorú často krát už nemožno vrátiť späť do priaznivého stavu pri závažnom postihnutí zavinenom pracovným úrazom či chorobou z povolania. Preto je nevyhnutným predpokladom pri ochrane života a zdravia pri práci zvyšovať kvalitu výchovy a vzdelávania od najnižšieho školského veku a zároveň počas celého aktívneho veku zamestnancov.

Použitá literatúra

1. Zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.
  2. Zákon č. 125/2006 Z.z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
  3. Zákon č. 124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
  4. Zákon č. 311/2001 Z.z. ZÁKONNÍK PRÁCE v znení neskorších predpisov.
  5. Vyhláška MPSVR SR č. 356/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách a rozsahu výchovnej a vzdelávacej činnosti, o projekte výchovy a vzdelávania, vedení predpisanej dokumentácie a overovaní vedomostí účastníkov výchovnej a vzdelávacej činnosti.
  6. Vyhláška MPSVaR č. 508/2009 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci s technickými zariadeniami tlakovými, zdvíhacími, elektrickými a plynovými a ktorou sa ustanovujú technické zariadenia, ktoré sa považujú za vyhradené technické zariadenia.
- Zdroj: MS SR 2013: Jednotný automatizovaný systém právnych informácií JASPI - http://jaspi.justice.gov.sk/jaspiw1/htm_zak/jaspiw_mini_zak_vyber_h11.asp?clear=N.
7. Národný inšpektorát práce, Košice 2013: Správa o stave ochrany práce a o činnosti orgánov štátnej správy v oblasti inšpekcie práce za rok 2012.